

Esbart Dansaire Valls del Nord, una necessitat!

Josep M. VÀZQUEZ i CORTÉS, M. Pilar CAPDEVILA i BOSCH i Sandra TUDÓ i MONTANYA

A l'hora de posar nom al nostre esbart val a dir que hi vàrem rumiar poca estona. Teníem claríssim que havia de ser *Esbart*, amb la connotació de cultura catalana del terme adoptada a l'època del poeta Verdaguer. Així mateix, l'etimologia del mot –"estol d'ocells", "volada d'orenetes"–, hi dóna molt sentit. La segona part del nom evidencia la pertinença conjuminada amb la ubicació geogràfica parroquial de les valls d'Ordino i de la Massana.

Entre les funcions principals d'un esbart es troba la d'enaltir la dansa tradicional que representa la nostra cultura d'arrels catalanes, adaptar la dansa popular i polir-la, i fer-ne espectacle conservant l'essència i catalanitat de les danses originals. Podríem sintetitzar-ho dient que els esbarts ballem en català.

D'altres atribucions que tenim i que afegeixen valor a la nostra tasca són:

- La contribució a la creació coreogràfica, i de danses, per tal d'universalitzar la personalitat d'Andorra com a país pirinenc, i com a part dels Països Catalans, des del respecte per les seves danses populars.

- L'estudi, el treball i la recerca de la música popular i tradicional en general com a complement i element indispensable de les nostres danses.

- L'estímul als infants, joves i adults en l'interès i l'estima dels valors de les tradicions i costums andorrans en primer lloc i d'altres indrets després.

En cultura popular, un esbart dansaire és un grup o associació de persones que es dedica a la recuperació, el manteniment i la difusió de la dansa tradicional popular. En el nostre cas, el punt de partida és el nostre estimat país. Alhora i sent realistes, hem de tenir en compte la limitació que suposa executar, únicament, danses andorranes i, considerant, a més a més, que existeixen altres agrupacions d'esbarts en quatre parròquies més. Aquest fet des del començament ens va fer prendre decisions per incloure noves possibilitats artístiques: d'una banda, crear noves coreografies basades en Andorra i, d'altra banda, incloure tradicions folklòriques de Catalunya i dels Països Catalans. Al cap de poc temps, la necessitat i les ganes d'obrir-nos a altres alternatives ens va fer incloure danses d'altres cultures, com la celta.

L'activitat més visible d'un esbart dansaire és la preparació i l'execució de danses populars i tradicionals, però a diferència d'altres èpoques, actualment les activitats dels esbarts ultrapassen el marc genèric i inclouen tasques d'investigació, recuperació, compilació i conservació de la dansa, així com de la seva divulgació. Això es manifesta en diverses expressions que no es limiten a les mostres de dansa: tallers, festivals, cursets i formacions, llibres, DVD, conferències, publicacions, etc. A tall d'exemple, les jornades de la SAC d'aquest any.

També es tracta de reflexionar i fer reflexionar el públic sobre una sèrie de costums i valors que anem perdent i que ens arriquem que caiguin en l'oblit. Reflexions que ens han de fer reviure les relacions entre persones o amb la natura i els seus elements, velles creences, tot allò que ens pot fer somiar, sentir nostàlgia, tristesa, eufòria, alegria o esgarrifança i temença. Perquè, què explicarem a les generacions futures si oblidem les llegendes i les històries? Hem de ser conscients que no és la natura amb les seves muntanyes, roques i arbres el que ens separa a les persones sinó les fronteres psicològiques imposades per nosaltres mateixos. No podem oblidar la nostra història amb les lluites, victòries, derrotes i patiments viscuts. Tampoc no podem oblidar que les nostres danses ens defineixen com som i mostren què sentim. Però per sobre de tot, ens hem de plantejar què farem i què direm si no podem llegir tota aquesta cultura forjada amb els anys i tots els coneixements a qui ens ve al darrere. La cultura ha de tenir un sentit de construcció personal i col·lectiu.

Sovint, l'existència dels esbarts es qüestiona tenint en compte la quantitat d'associacions i grups de dansa existents. Pot semblar que en l'era de les tauletes i reproductors de música

digitals, en què la comunicació es dona en gran part mitjançant les xarxes socials, aquestes agrupacions no tenen sentit. Els joves s'identifiquen realment amb un esbart dansaire? Nosaltres creiem que sí. Com a grup humà, presenta suficient heterogeneïtat perquè hi hagi cabuda per a tothom, i al mateix temps respecta les diferències que fan que cada persona sigui única. Aquesta funció social permet recaptar infants i joves per oferir-los un espai, un reconeixement i una atenció. A partir de la construcció de grup i del sentit de pertinença esdevé la necessitat de parlar, compartir, proposar, debatre, col·laborar, valorar, interessar-se i socialitzar-se. Tot això, d'una manera divertida i terapèutica compartint l'afició-passió per ballar. I aquí entra la funció pedagògica de l'esbart. Amb tots els avantatges i beneficis que provoca la dansa sobre el cos, la ment i el desenvolupament integral de la persona. Ballar fa que desapareguin les cabòries, ajuda a l'eliminació de toxines orgàniques i psicològiques, millora l'orientació espacial, manté en bona forma física, ajuda a la coordinació, control i equilibri del cos; desenvolupa creativitat, treballa gest i moviment, i consolida valors de superació, disciplina, seguretat, confiança i creixement personal.

Per tant, no podem deixar perdre aquesta oportunitat pedagògica i social alhora. Perquè al cap i a la fi és una oportunitat clau. Per difondre, per opinar, per interactuar, per canviar i millorar. En conclusió, per evolucionar! L'Esbart Valls del Nord fou fundat l'any 2011. Està format per set seccions: grup iniciació, petits, infantils A, infantils B, juvenils, cos de dansa i veterans. El tipus de danses que representem engloba els anomenats Països Catalans. Disposem d'un ampli repertori, que inclou danses totalment populars, ja que l'objectiu de l'esbart ha estat i és mantenir vives les tradicions de la dansa de cultura catalana, així com coreografies dels creadors més coneguts, a més d'altres de creació pròpia que combinen l'essència de la tradició amb molècules de modernitat.

El vestuari dels dansaires es dissenya i confecciona acuradament i és l'apropiat per a cada

ball. Aquest any fem cinc anys. I cinc anys inclouen una immensitat d'esforços i d'il·lusions. Mirant enrere ens adonem des d'on s'ha partit i on s'ha arribat, i som conscients de la tasca feta, tot i que no en tenim prou i en certs aspectes volem arribar encara més lluny. El dia a dia és un aprenentatge per a tots els actors: dansaires, directors artístics, tècnics, auxiliars de vestuari, membres de la junta directiva... Les nostres finalitats han anat evolucionant. Evoluciona la societat i, conjuntament amb ella, la dansa i les persones.

El nostre grup conjumina intencions distintes: mantenir l'essència de les danses de les parròquies andorranes i d'indrets culturalment propers per difondre-les, preservar-les, valorar-les i estimar-les. Estàriem parlant d'una intenció més social, que genera arrels i crea xarxa. Les danses les mostrem al poble ballant-les a les places durant les festes majors o en diades populars.

Una altra intenció que mostra la nostra personalitat és executar aquestes manifestacions en un escenari. Proposem fer dansa teatralitzada, escenificada.

La nostra activitat cultural és, evidentment, per fer país, però alhora executem en un escenari per fer dansa i transmetre com ens sentim, en una simbiosi interactiva amb el públic.

Perquè a causa de, o gràcies a la situació fronterera, el nostre país ha servit de pas de nombroses cultures. Fruit de tot plegat, ens serveix de font d'inspiració per a la creació de noves coreografies.

Alguns pensaments que ens vénen al cap, quan ballem: sentiments, exigència, emocions, comunicació, llenguatge, competència, col·laboració, estones i temps difícils, debats, seminaris, ballades, esforç, dificultats, informació, neguits, anècdotes, inversió de temps, estirament, esforç, coneixements, col·laboració, evolució, positivisme, equivocació, disseny, difusió, tècnica, mitjans, participació, rotllana, exercitació, col·locació, moviment, entrenament, força, cohesió, repetició, compàs, cantarella, resultat, estrena, disciplina, il·lusió, pedagogia, escalfament, punt, correcció, posició, música, rivalitat, colla, sensacions, *performance*.

Josep Maria Vázquez i Cortés, president de l'Esbart Valls del Nord
M. Pilar Capdevila i Bosch, codirectora artística
Sandra Tudó i Montanya, codirectora artística